

Bakom barnklyftan ligger en kultur av föräldraförakt

I ett samhälle som värderar konsumtion, valmöjligheter och oberoende över allt annat är det ett under att vi har så många barn som vi har.

Madeline Bunting
Tisdagen den 7 mars 2006
[The Guardian](#)

En kvinna, gravid i sjunde månaden och med väl synlig mage – var ute och åt med en vän en kväll. Han som var en "familjeperson" sade att hon haft tur som väntade barn. Han var den förste som hade sagt något sådant, berättade hon.

Det är en pinsam historia, för den sätter så tydligt fokus på hur graviditet har blivit något annat än en anledning till att gratulera – det är nu en anledning att ställa oroliga frågor om barnomsorg, föräldraledighet och arbete. Var uppmärksamma på hur meddelande om en graviditet bland kvinnor inom några minuter följs av frågan "Vad tänker du göra?". Vi har ersatt den gamla oron för livshotande barnafödslar med en ny – som ibland uppfattas som lika stor – numera handlar oron mer om vem som ska ta hand om barnet.

Den här oron är bakgrunden till en spädbarnsklyfta på 90 000 barn – antalet fler barn som kvinnor skulle vilja ha haft. Siffran finns i en nyligen publicerad rapport från Institute of Public Policy, en rapport som visar hur födslosten faller under den nivå som krävs för att hålla befolkningen konstant. Hur kommer det sig att graviditeter resulterar i gratulationer i kulturer över hela världen – i stället för oroliga frågor om barnomsorg? Hur kommer det sig, i en kultur som både materiellt och medicinskt är väl utrustad för att underlätta barnomsorg, att vi är så ovilliga att glädjas åt nytt liv?

Jag hävdar att svaret ligger i att förutfattade meningar mot att ha barn har trängt långt in i vår kultur. Det här fenomenet behöver ett nytt ord – antinatalism – och det är detta som orsakat en stor del av denna nervösa oro över graviditeter. Den enda trösten för mig är alla de spektakulära vardagliga uppror som gör att tusentals barn fortfarande lyckas bli födda i det här landet.

Det här är vågade påståenden – så låt mig förklara. Antinatalismen finns underförstått i många av de förhållanden som påverkar vår självkänsla och vår upplevelse av att ha ett syfte, vår identitet, våra aspirationer och hur vi upplever framgång och ett gott liv. Den förskjutningen är tydlig i både konsumentkulturen och arbetskulturen. Problemen med moderskap (och i viss mån även med faderskap) är att de är kopplade till ett underförstått misslyckande – eller i alla fall en kompromiss – som konsument eller som arbetare, eller både och.

Att vara en god mor blir alltså direkt kopplat till att vara en usel konsument, som Angela McRobbie skrev på de här sidorna i sin spalt om mammafenomenet (originaltitel: "The Yummy Mummy Phenomenon"). Shirley Conran beskrev detta i en artikel för The Work-Life Balance Trust (<http://www.w-lb.org.uk/>): på ett kontor går det alltid att se vem som är mamma – hon har förra säsongens kläder. (Ett vanligare problem är att man upptäcker att man haft samma kläder tre dagar i rad – med tre barn har man inte alltid tid att tänka på vad man ska ha på sig.) Omvärldens otålighet ökar, något som märks inte minst inom konsumtion, och kan innebära att den som inte lägger ner tillräckligt med weekendtid på shopping och tidningsläsning faktiskt "inte hänger med".

Att inte hänga med – så är det ofta på jobbet också. Hela debatten om kvinnors arbete handlar om hur mammor misslyckas på arbetsmarknaden: de tjänar inte mycket, de har jobb som inte leder någonstans, de kommer inte in i styrelserna, de tar den lätta vägen och tar inget ansvar, de är mindre produktiva än män. Detta var den refräng som sjöngs på "Women and Work Commission" som jag deltog i – och det påminde mig om ett möte som handlade om kvinnors produktivitet, ett möte som hölls på Downing Street nr 11 för något år sedan. Kvinnor skulle i högre utsträckning styras mot bättre jobb och de skulle också jobba hårdare, deklarerade ett urval högproduktiva kvinnor samt Gordon Brown. Man kunde nästan höra pisksnärtarna från dessa välmenande slavdrivare.

Men hela debatten om kvinnors plats på arbete är snedvriden. De är inte misslyckanden – de är fantastiska framgångar. Vad man missar i hela ekvationen är att mödrarnas produktivitet är förbluffande hög: Brittiska statistikkontoret (Office for National Statistics) utvärderade det arbete som kvinnor utförde i hemmet och inom vården, och kom fram till en siffra på 929 miljarder pund, eller 104 % av den brittiska bruttonationalprodukten. Lägg sedan till värdet på kvinnors betalda arbete – de kör enkelt ifrån männen och deras chockerande låga produktivitet.

Poängen är att föräldraskap går emot kärnan i alla ambitioner i vår kultur. Gå tillbaka till den punkten där jag började – ångest som rör graviditet och vård. Den ångesten är inte bara ett resultat av tillgången på barnomsorg, oavsett vad dagislobbyn säger. Den finns där på grund av att graviditeten saboterar tre egenskaper som värderas högt i vår kultur.

Den första är oberoendet: graviditet innebär att det finns minst en relation som bygger på beroende, och det finns ofta ytterligare beroende av partners, mammor och på sikt barnskötare och liknande. Men du har precis lagt ner en stor del av de senaste 10 åren på att försöka sudda ut alla spår av beroende, antingen ditt eget beroende av andra, eller andras beroende av dig. Den andra är att graviditet är ett långsiktigt engagemang, och när du undvikit alla sådana (troligen även gentemot din partner) så är du minst sagt tveksam. Den sista stora klumpen i magen innebär helt säkert en sak – en enorm begränsning av många

valmöjligheter, och just valmöjligheterna har varit grundläggande för din känsla av ett liv som är värt att leva.

Med andra ord: den självupplevelse vi uppmuntras att utveckla genom en stor del av vårt utbildningssystem och som unga vuxna är fullständigt oanvändbar för en ny förälder. Vilken nytta gör den kaxiga, oberoende, självsäkra, jag-vet-vad-jag-vill-och-hur-jag-ska-få-det-typen efter en framspolning fem år till det känslomässiga arbetet med att hjälpa ett barn utveckla sitt eget självförtroende? När barnet väl ligger i barnvagnen behöver du stabilitet, lojalitet, tålmod, uthållighet, känslighet, till och med självförnekelse – alla de egenskaper som du kastade ut under förra decenniet eftersom de var tråkiga, eller ännu värre, egenskaper som förknippas med förlorare. Glöm hur du ska få ordning på dina egna känslor – du kommer att vara för upptagen med dina barns känslor, deras självförtroende och deras sätt att uttrycka sig.

Moderskapet träffar de flesta kvinnor som en bilkrasch: de har absolut ingen aning om vad som träffade dem. Ingenting i vår kultur erkänner, än mindre uppmuntrar, de egenskaper du kommer att behöva när ett skrikande barn ömt lagts i din famn. Så debatten om fallande födelsetal och brist på barn går mycket djupare än att trixa med föräldraförsäkringen – det handlar om vad en kultur värderar och uppmuntrar. Det har betydelse – inte bara på grund av fallande födelsetal – utan också på grund av hur kvinnor snubblar fram i riktning mot sin egen privata insikt om hur viktigt moderskapet egentligen är. De måste klänga sig fast vid sin egen uppfattning och hantera inte bara noll intresse från samhället, utan till och med aktivt förakt.

Den smärtsamma paradoxen är att samtidigt som kvinnor frigjort sig själva från att ha varit definierade av sina biologiska egenskaper (fortfarande ett kvinnoöde som är vanligt i många afrikanska och asiatiska samhällen där en kvinna inte är kvinna på riktigt förrän hon fött barn) så har heltidsmödrar funnit sig relegerade till status av konstant och nesligt misslyckande i en kultur som drivs på av köpgalenskap och arbetsnarkomani. Det finns inget erkännande i att vara en mamma, bara i andra saker – som att vara smal eller chef **trots** att man är mamma. Moderskap är en form av handikapp.

Det faktum att vi ändå har så många födslar som vi har i Storbritannien är fantastiskt. Vissa cyniker säger att det är biologins triumf över kulturen – vi är programmerade att reproducera oss oavsett. Jag har en mer romantisk uppfattning: det är ett sätt att protestera mot antinatalisternas dominanta seder och bruk, ett sätt där manipulerande konsumtionskapitalism övertrumpas av den medfödda förståelsen hos miljoner kvinnor (och män) av vad som verkligen är kärlek och förverkligande – beroende, engagemang, glädjen i att kunna leda entusiasm och framför allt privilegiet att få leda en annan människa in i livet.

m.bunting@guardian.co.uk